

DANSK INSTITUT FOR INTERNATIONALE STUDIER
STRANDGADE 56 • 1401 København K
32 69 87 87 • diis@diis.dk • www.diis.dk

NYE TRUSLER OG MILITÆR MAGTANVENDELSE

**Præsentation af udredningen om
militær magtanvendelse mod de
nye trusler**

Pressekonference, 10. juni 2005

REGERINGENS KOMMISSORIUM

- Udbygning af DUPIs rapport om humanitær intervention fra 1999.
- Politisk-juridisk analyse af mulighederne for at anvende militær magt mod global terrorisme eller spredning af masseødelæggelsesvåben.
- Udvikling af kriterier for kollektive militære indgreb bør belyses nærmere.

UDREDNINGEN OM HUMANITÆR INTERVENTION

- **KONTEKST: Reaktion på Kosovo, hvor NATO angreb Serbien uden mandat fra Sikkerhedsrådet for at standse overgreb på kosovoalbanerne**
- **DILEMMA: Hvad gør man, når Sikkerhedsrådet er blokeret og ikke vil give mandat til at forhindre forbrydelser mod menneskeheden og folkemord?**
- **ANBEFALING: *Ad hoc-strategi*: humanitær intervention er ulovlig uden mandat fra Sikkerhedsrådet men kan legitimeres moralsk og politisk i ganske særlige situationer**

UDREDNING OM DE NYE TRUSLER

- **KONTEKST:** 11. september 2001 skaber øget frygt for, at terrorgrupper med global rækkevidde og “slyngelstater” vil anvende masseødelæggelsesvåben uden varsel.
- **DILEMMA:** Hvad gør man, hvis Sikkerhedsrådet er blokeret og ikke kan bemyndige forebyggende magtanvendelse for at forhindre sådanne angreb i en situation, hvor mange stater anser det for berettiget?

FREMGANGSMÅDE

- **Samme sondring mellem legalitet og legitimitet.**
- **Forebyggende magtanvendelse (preventive use of force) står i centrum, fordi det kræver mandat fra Sikkerhedsrådet for at være lovligt.**
- **Politisk-strategisk analyse undersøger, hvor ofte behovet for forebyggende magtanvendelse vil opstå fremover, og hvor effektiv denne option i givet fald vil være?**

FREMGANGSMÅDE

- **Juridisk analyse besvarer tre spørgsmål:**
  - 1) **Hvor langt rækker retten til selvforsvar mod de nye trusler i lyset af udviklingen siden 11. september 2001?**
  - 2) **Kan Sikkerhedsrådet bemyndige forebyggende magtanvendelse mod de nye trusler, og kan kriterier i givet fald bidrage til at legitimere sådanne beslutninger?**
  - 3) **Kan man legitimere forebyggende magtanvendelse uden mandat fra Sikkerhedsrådet, og kan kriterier i givet fald bidrage hertil?**

POLITISK-STRATEGISK ANALYSE

1) Fremtidigt behov for forebyggende magtanvendelse?

- **Afskrækkelse ganske effektiv mod “slyngelstater”**
  - **Afskrækkelse vil have effekt mod politiske terrorister som IRA**
  - **Afskrækkelse ineffektiv mod dommedagsterrorister som Al Qaeda**
- ➔ Behov ikke videre stort mod stater, men stort mod dommedags-terrorister**

2) Brugbarheden af forebyggende magtanvendelse

- **Begrænsede militære angreb standser ikke stateres våbenprogrammer.**
- **Regimeforandring kan virke men er kostbar at udføre og svær at legitimere.**
- **Begrænsede militære angreb kan virke på terrorister og anses i dag for legitime. Kræver meget nøjagtige efterretninger.**

POLITISK-STRATEGISK ANALYSE

KONKLUSION

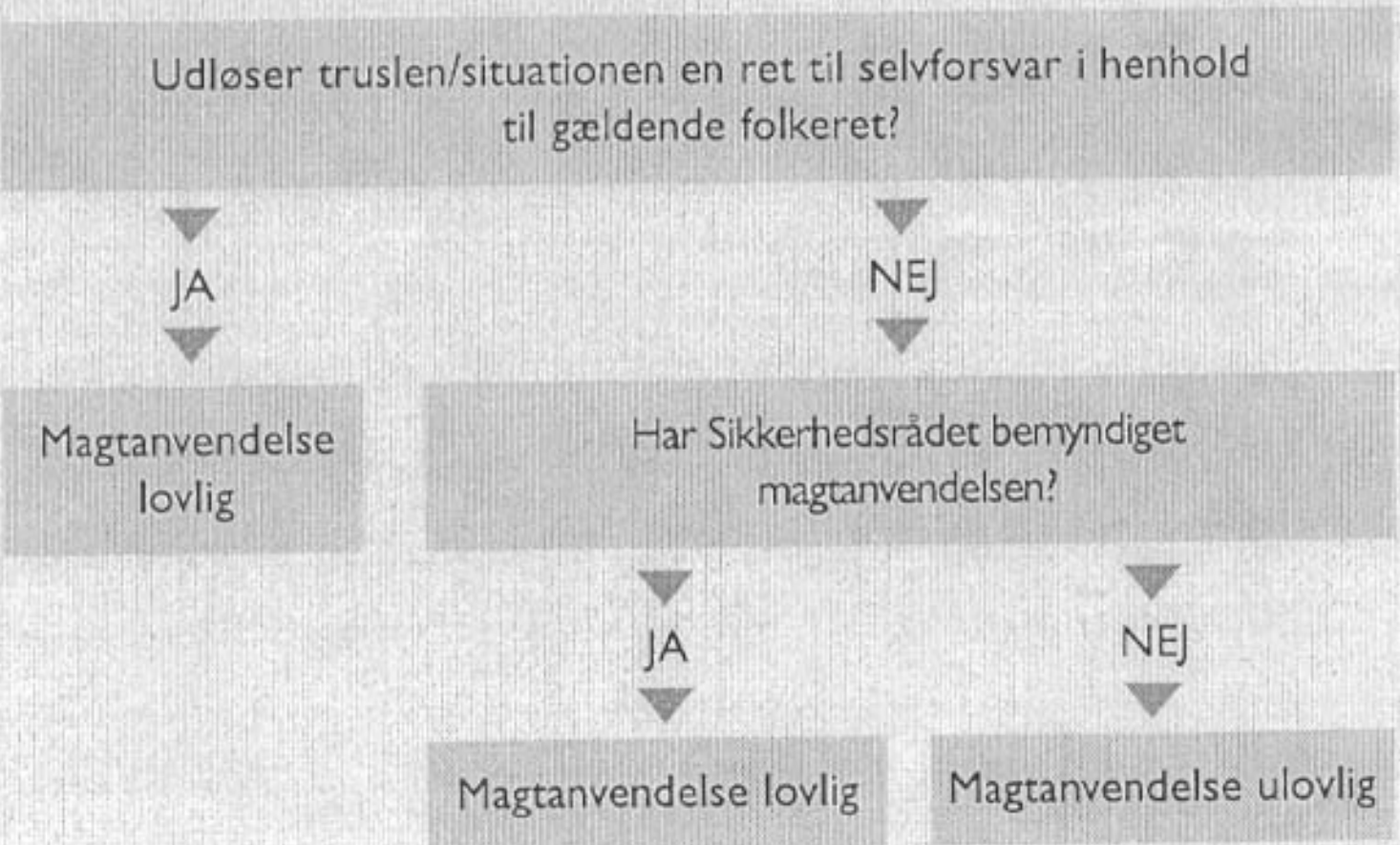
- **Forebyggende magtanvendelse mod stater vil kun ske sjældent.**
- **Magtanvendelse hyppigere mod terrorister, men det anses i reglen for legitimt og lovligt.**
- **Forebyggende magtanvendelse udgør ikke så stor en trussel mod folkeretten og FN, som mange har frygtet.**

JURIDISK ANALYSE

Figur 1

De juridiske spørgsmål, der opstår ved forebyggende magtanvendelse

RETTE TIL SELVFORSVAR

- Er justeret efter 11. september for at tage højde for terrortruslen.

Omfatter magtanvendelse

- for at imødegå et igangværende angreb (reaktivt selvforsvar),
- for at forhindre sandsynlige nye (terror)angreb, og
- for at forhindre et overhængende angreb (foregribende/anticiperet selvforsvar).

Omfatter IKKE

- magtanvendelse mod ikke-overhængende trusler (forebyggende magtanvendelse).

Kan Sikkerhedsrådet bemyndige forebyggende magtanvendelse?

JA:

- **FN-Pagtens Kapitel VII giver rådet kompetence hertil.**
- **Det kræver 9 stemmer af 15 mulige og accept (÷ veto) fra de 5 permanente medlemmer.**

- **De 5 kriterier fra FN's Højniveaupanel kan styrke Rådets legitimitet**
  - 1) *Truslens alvor.*
  - 2) *Det rette formål.*
  - 3) *Sidste udvej.*
  - 4) *Forholdsmæssige midler.*
  - 5) *Afvejning af konsekvenser.*

Forebyggende magtanvendelse uden mandat?

- **Ulovligt i gældende folkeret.**
- **Truer den internationale retsorden og FN.**
- **8 kriterier kan legitimere i exceptionelle tilfælde. De 5 fra før +**
  - 6) Sikkerhedsrådet er blokeret.*
  - 7) Alternativt forum for legitimitet (EU/NATO).*
  - 8) Multilateral aktion.*

RETSPOLITISK ANBEFALING

- **Undgå at komme i en situation forebyggende magtanvendelse uden mandat fra Sikkerhedsrådet er nødvendig.**
- **Arbejd for at få Sikkerhedsrådet til at skride tidligere ind overfor de nye trusler (*Status quo + strategien*).**
- ***Status quo + strategien* kan kobles med nødudgang, som muliggør forebyggende magtanvendelse uden mandat i exceptionelle situationer med generel international enighed om, at de 8 kriterier er opfyldt (*Ad hoc-strategien*).**

RETSPOLITISK ADVARSEL

- **Forslaget i USA's Nationale Sikkerhedsstrategi om at udvide retten til selvforsvar til at dække uautoriserede forebyggende angreb (*Generel/Subsidiær ret-strategierne*), kan ikke anbefales**
- **Det har potentielt ødelæggende følger for den internationale retsorden.**
- **Det har meget begrænset international opbakning.**